

ÖRÖKBEOFAGADÓ LOKALITÁS – A VÁLLAKOZÓI BEÁGYAZÓDÁS MINT A LOKÁLIS KÖZÖSSÉGEK ÚJJÁÉLESZTÉSÉNEK ZÁLOGA¹

‘Adopting place’: how an entrepreneurial sense of belonging can help revitalise communities

Redhead, G. – Bika, Z.

A ruralitás fölértékelődési folyamata új vidékdefiníciót, paradigmaváltás értékű folyamatok sorozatát indította el a kortárs gazdasági-társadalmi diskurzusokban, ahogyan a vállalkozók lokális beágyazódása is egyre inkább előtérbe kerül a vidék-fejlesztésekről szóló, ruralitás fogalmával kapcsolatos szakmai eszmecserében. Az alábbiakban ismertetés tárgyát képező tanulmány – előre bocsátva – ebbe az új vidék-reprezentációs gyakorlatba nyújt betekintést, melynek elméleti szempontjai mind globális vonatkozásban, mind a székhelyföldi rurális kutatások számára hasznosíthatóak lehetnek.

A jelen ismertetés alapját képező George Redhead és Zografia Bika által közölt *‘Adopting place’: how an entrepreneurial sense of belonging can help revitalise communities* címet viselő tanulmány a fenti gondolatmenet relevanciáját tárja fel az *Entrepreneurship & Regional Development* szaklap 2022-ben datált 3. lapszámában. A szerzők elsőként a társadalmi struktúrák és folyamatok fontosságát előtérbe helyező konceptuális váltás teoretikus megalapozását teszik meg, majd két beágyazódási modellre nyújtanak rálátást Kelet-Anglia területéről, a norfolki Yarmouth vállalkozásait elemelve. A nyugat-európai ország vidékreprezentációját tematizáló kutatás a székhelyföldi térség rurális interpretációjában is lehetséges támpontként szolgálhat. Mint társadalmi jelenség, Redhead és Bika kiemelik, általánosnak vélt igazsággént kezeli a szakirodalom a ruralításban érvényesülő vállalkozói gyakorlat megítélésének felértékelődését.

¹ George Redhead & Zografia Bika (2022). ‘Adopting place’: how an entrepreneurial sense of belonging can help revitalise communities. *Entrepreneurship & Regional Development*, 34(3-4), 222-246, DOI: 10.1080/08985626.2022.2049375

Az itt ismertetett tanulmány legfőbb kérdésköre továbbá a rurális vállalkozások megítélését célozza meg társadalmi beágyazottság felől újrakeretezni, melyre a vállalkozások makronarratív-mikronarratív definícióit tárja fel a következőképpen. A szerzők azt a széles körben érvényesülő narratívát hangsúlyozzák kiindulópontként, hogy egyes értelmezések szerint a vállalkozások csupán profitorientált érdekekből, gazdasági céltudatosság által vezérelten működnek. Ugyanakkor bírálatként fogalmazza meg, hogy ez a makronarratív koncepció figyelmen kívül hagyja a vállalkozások társadalom alakításában játszott szerepének fontosságát. A gazdaság és társadalom éles elválasztása a szerzők szerint lezárja azon kérdések előtt a diskurzust, melyben a vállalkozói beágyazódás a szereplők számára politikai-közéleti erőt, szerepvállalási lehetőséget, társadalmi viszonyrendszert is jelent. A megváltozott vidék-diskurzus paradigmája szerint a szerzők mellett érvelnek, hogy a rurális vállalkozások sikerességét nem csupán a gazdasági profit fokmérője, a multicégek ipari felhalmozása, a makroszintű gazdaság kimeneteli kvótája felől érdemes rangsorolni, kvalitásaikat sokkal inkább releváns azok lokális beágyazottsága felől közelíteni meg. A rurális vállalkozók helyi lokalitáshoz, szociális-társadalmi struktúrákhoz, kapcsolathálókhöz, intézményekhez fűződő viszonya, ezen mozgástertben végzett interakcióinak vizsgálata, fontosságának belátása képezi ugyanis az új mikronarratív paradigma fókuszát – állapítja meg Readhead és Bika. A tanulmány szerzők úgy vélik, azon kérdésekre, hogy a vállalkozók milyen mértékben tudják beágyazni magukat a lokalitásba, beágyazottságuk hogyan mozgósít helyi forrásokat, kapcsolatrendszereket, beszédes a vidékfejlesztés sikerét tekintve, hiszen a közösségek, szomszédos települések partnerségi aspektusai a fizikai határokon túlra mutatva is megvilágíthatók ebből a perspektívából. Ennélfogva a rurális vállalkozásokat nem csupán a kimeneteli megítélés alatt érdemes vizsgálni, a beágyazottsági keretben mikroszintű folyamatok faktoraiként sokkal többértéktűbb kontextuális elemzés tárgyát képezhetik – vélik a szerzők. Ezen instrumentális közelítés során Readhead és Bika szerint olyan szerteágazó kérdésekben kaphatunk választ a *hogyan, miért, mikor* kérdéskör gazdasági-társadalmi mélységeiből, mint például az eredetileg nem lokális kötődésű, migrációs vállalkozások helyi beágyazottsági sikerének lehetőségei, vagy helyi marginalizált vállalkozások mélyebb összefüggései az adott mozgástérben.

George Redhead és Zografia Bika elemzése szerint a beágyazottságra fókuszáló individuális mikroszintű kontextuális fordulat ugyanis lehetővé teszi a vállalkozók

differenciáltságának jobb megértését, ennél fogva sokkal tágabb fogalmat tükröz arról, hogy mit jelent a lokalitásban rejlő gazdasági-társadalmi potenciál.

Arra vonatkozóan, hogy milyen a vállalkozói beágyazottság természete, definíciója, a tanulmány szerzői fontosnak vélik leszögezni, hogy a helybéliség mögött nem csupán földrajzi értelemben vett sajátos helyet érdemes értenünk, sokkal inkább egy rugalmas, sajátos narratívájában észlelhető, kulturális-időbeli-társadalmi sémákat magába integráló lokalitást, melyben a vállalkozások több-kevesebb sikerrel belesimulhatnak. Főként akkor nyer értelmet a lokalitás szélesebb perspektívás értelmezése, amikor a tanulmány a bevándorló vállalkozások beágyazódási-akkomodációs mintázatait teszi vizsgálat tárgyává, arra keresve a választ, hogyan lesz sikeresen befogadó a hely, örökbefogadó a lokalitás egy külső származású vállalkozás irányába. A helyi származású, lokális vállalkozások differenciált beágyazódás-értelmezése ellenben látszólag a granovetteri erős kötéseiket, családi jólétüket részesíti előnyben a közösségi szerepvállalás és közérdek előtt. A bevándorló vállalkozásokról való beszédmód kívülállóként való elgondolásának megváltozott perspektívája ez, melyben már nem a kívülállás lesz a megértés célja, hanem annak belátása, hogy milyen motívumok vezérlik őket a helyi közösségbe való beágyazódásban, a helyi közösséggel való folyamatos interakcióban, amiért hajlandóak integrálódni a vidékfejlesztés érdekében.

A tanulmány szerzői továbbá a paradigmaváltás módszertani hozadékára hívják fel a figyelmet, mely szerint a rurális vállalkozások beágyazottsága csakis ilyen kontextusban vizsgálható több platformon egyszerre: *eltérő szintek* (területileg behatárolt társadalom, hálózat és individualizáció mentén), a beágyazottság *mértéke* (intenzitása, kiterjedtsége), *formái* (pl. gazdasági tranzakció, információcsere és társas kapcsolatok), *természete* vonatkozásában. Ezzel összefüggésben kijelentik, azonosítható beágyazottsági aspektusok állnak egyes fejlesztésekkel összefüggésbe hozható vállalkozói eredmények mögött, melyekre a sikeres lokális beágyazottság lehet a magyarázó erő.

A tanulmányban ismertetett kvalitatív esettanulmány a kelet-angliai Great Yarmouth-ot elemzi, mint ideális települést, melyben a differenciált vállalkozói beágyazottság kontextusa szisztematikusan megragadható. A hanyatló turizmusból és halászlé ágazatból élő lokális gazdaságban megjelenő új üzleti vállalkozások és általa szerveződő társadalmi struktúrák kontrasztos betekintést nyújtanak a térbeli beágyazottság természetébe, a bevándorló és a helyi vállalkozók viszonyrendszerébe.

Konklúzióként megállapítható, a tanulmány szerzői a vidékreprezentációs paradigmaváltás kapcsán átfogó teoretikus és módszertani ismertetőt kínálnak a rurális vállalkozások társadalmi összefüggéseinek elemzésére. Lévéen, hogy a koherens beágyazottsági vizsgálat által a fókusz a rurális vállalkozások egocentrikus megítélésétől a terület egészének hálózati, társadalmi aspektusai fele mozdul el, az ekképpen konceptualizált térbeli beágyazottsági kontextus magyarázatként szolgálhat a vállalkozások társadalmi-intézményi körülményeinek szélesebb körű értékelésében, megértésében. Az itt ismertetett tanulmány szerzői felhívják a rurális társadalomkutatás figyelmét arra az összefüggésre, miszerint a *strukturális beágyazottság*, valamint a *kulturális beágyazottság* elmélete (az innovációs gazdasági hozadékokkal konszenzusban) jelentős szociokulturális, közösségi aspektusokat is hozzá tud tenni a hatékony vidékfejlesztési diskurzushoz.